

FLYKTINGMOTTAGANDE OCH FASTSTÄLLANDE AV DERAS STATUS

Bättre fastställande av statslöshet i flyktingsammanhang

[Vad är problemet?](#)

[Vad kan jag som arbetar med flyktingar göra?](#)

[Vad behöver förändras på politisk nivå?](#)

[Mer bakgrundsinformation om frågan och fler resurser](#)

VAD ÄR PROBLEMET?

Underlåtenhet att åtgärda statslöshet i samband med flyktingmottagande och fastställande av flyktingars status kan **utsätta människor för risker** och allvarligt **kränka** de **mänskliga rättigheterna**:

- **Överträdelse av normerna för mottagningsvillkor:** Statslösa flyktingar måste ibland stanna på mottagningscenter under längre perioder på grund av osäkerhet gällande nationalitet, de är i vissa fall frihetsberövade eller får sina rättigheter om fri rörlighet olagligt kränkta, vilket bryter mot EU-kommissionens [Reception Conditions Directive](#) och andra lagar.
- **Refoulement:** Statslösa flyktingar ifrån länder som Irak, Syrien eller Etiopien, vars statslöshet inte identifieras och fastställs i förfaranden för fastställande av flyktingstatus kan, i slutet av en väpnad konflikt, bli tvingade att återvända till sitt tidigare bosättningsland (om de accepteras) för att möta allvarlig diskriminering och/eller förföljelse.
- **Olagligt frihetsberövande i samband med återvändande:** Flyktingar vars statslöshet inte har åtgärdats som har blivit nekade internationellt skydd blir ibland olagligt [frihetsberövade](#) i långa och återkommande perioder, medan stater gör meningslösa försök att skicka tillbaka dem till ett land där de inte erkänns som medborgare.
- **Barn som nekas sina rättigheter:** barn vars föräldrar inte anses vara statslösa kan födas statslösa och [nekas sin rätt till en nationalitet](#), vilket orsakar dem lidande på många sätt och de riskerar ett liv i fattigdom och långa perioder av instabilitet.

VAD KAN JAG SOM ARBETAR MED FLYKTINGAR GÖRA?

De fyra grunduppgifterna: **Identifiera, registrera, hänvisa och läs på!**

1. Identifiera statslöshet

Utgå inte ifrån att alla har en nationalitet eller att alla som är statslösa vet om att de är statslösa. Var medveten om att vissa personer tänker på sin "nationalitet" som sin etnicitet eller gruppmedlemskap, snarare än sitt medborgarskap. Vid fastställande av flyktingstatus, överväg om risken för statslöshet har behandlats på ett adekvat sätt i [screeningförfaranden](#), eller om initiala indikationer på statslöshet har registrerats och utforska ytterligare vid behov. Till exempel:

- Anser myndigheterna i något land att de är en medborgare?
- Har den sökande något bevis på att de anses vara en medborgare i något land, till exempel ett medborgarskapsbevis eller ett pass? Om inte, varför? Kan de skaffa sådant bevis?
- Tillhör den sökande en grupp som myndigheterna i ursprungslandet inte erkänner som medborgare, såsom [kurder ifrån Syrien](#) eller [Irak, rohingyer från Myanmar](#) eller [bidooner från Kuwait](#)?
- Kommer den sökande ifrån ett territorium som inte erkänns som en självständig stat av alla länder och/eller där erkännandet av staten inte innebär full suveränitet eller faktisk nationalitet för staten ifråga, till exempel [Palestina](#) eller [Västsahara](#)?
- Påstår personen att de har ett medborgarskap?

Fler frågor finns här: [Identifiera statslöshet: Screeningfrågor](#)

2. Registrera statslöshet/risk för statslöshet

När det gäller mottagande, om du identifierar en persons statslöshet eller indikationer för statslöshet, eller om personen påstår sig sakna medborgarskap, registrera denna viktiga information på alla dokument som rör personen. Om ett formulär inte har skrivfält där du kan registrera statslöshet/risk för statslöshet kan du anteckna det någonstans på formuläret så att det finns registrerat. Var noga med att informera personen om detta och att det kan vara viktigt för dem framöver. Spara även kopior av alla relevanta dokument. Det är också bra att be din organisation att inkludera sätt att korrekt kunna registrera (risken för) statslöshet på alla relevanta formulär.

I samband med bedömning av flyktingstatus måste det fastställas om den sökande är statslös. Om de är statslösa bör detta tydligt noteras i all relevant dokumentation, så att statslösheten bekräftas vid beviljandet av flyktingstatus och så att de inte riskerar att avvisas senare, även om de flesta flyktingar kan återvända hem. Personer som under screeningen identifieras som statslösa eller som riskerar att bli statslösa bör hänvisas till behöriga myndigheter för att göra en fullständig bedömning av om personen är statslös och erbjuda adekvat skydd (om ett förfarande är tillgängligt). Fastställande av statslöshet bör ske parallellt med, eller precis efter prövningen av ansökan om flyktingstatus, med full respekt för principen om konfidentialitet. Om de är statslösa men inte en flykting bör detta leda till ett utfärdande av uppehållstillstånd baserat på statslöshet. Konsultera vårt [Statslöshet-index](#) för mer information om bedömningen av statslöshet i ditt land.

3. Hänvisa personer till att söka expertråd, stöd och information

Identifiera organisationer som är specialiserade på statslöshet och nationalitet i landet du arbetar i, och se om de kan hjälpa till. Några av [våra medlemmar](#) kanske kan hjälpa till. Ladda ner och använd vår [guide/affisch](#) för dig som arbetar med flyktingar och vår [korta guide](#) för flyktingar och asylsökande. Ibland krävs specialkunskaper som inte är allmänt tillgängliga för att kunna avgöra om en person är statslös, och en expert bör då få i uppdrag att förbereda en rapport som kan bekräfta om personen är statslös.

4. Läs på om fastställande av statslöshet.

Det finns lite mer information nedan och mycket mer information på våra hemsidor (länkar nedan). Se vår webbkonferens [Håller Europa på att hamna på efterkälken när det gäller fastställande av och skydd vid statslöshet?](#)

Läs mer om identifiering av statslöshet här:

- [EASO \(EUAA\) Praktisk vägledning för registrering: Inlämnande av ansökningar för internationellt skydd](#) (se sida 39-42 "Statslöshet")
- [UNHCR-verktyg för att identifiera och skydda statslösa som är frihetsberövade](#)
- Forum réfugiés: [Handbok för identifikation, stöd och vägledning för personer som riskerar statslöshet i Frankrike](#)

Läs mer om fastställande av statslöshet här:

- [Fastställande av statslöshet och skydd i Europa](#)
- [UNHCR:s handbok i skydd av statslösa, Protection of Stateless Persons](#)
- Vårt [Statslöshet-index](#).

VAD BEHÖVER FÖRÄNDRAS PÅ POLITISK NIVÅ?

- Organ som tillhandahåller mottagningsstöd till asylsökande bör få åtminstone grundläggande **utbildning om statslöshet och nationalitet** och vart de ska hänvisa människor för att få sakkunnigrådgivning.
- **Asylsökande bör få information** om statslöshet och nationalitetsproblem och var de kan få ytterligare information och hjälp att försvara sina rättigheter, inklusive kostnadsfri juridisk rådgivning.
- Det bör finnas **standardiserade förfaranden för att identifiera och bedöma statslöshet vid flyktingmottagande och fastställande av status**, och särskilda statslöshetsförfaranden ska användas för att bevilja skydd baserat på statslöshet.
- Stater bör inrätta **förfaranden för att fastställa statslöshet i lagstiftningen som leder till en särskild statslöshetsstatus**, i linje med god sed och internationella normer, med tydliga hänvisningsmekanismer för att säkerställa att statslöshet fastställs vid rätt tillfälle i förfaranden för internationellt skydd.
- **Utbildning bör ges till advokater och tjänstemän** som är ansvariga för att fatta beslut om ansökningar om internationellt skydd, nationalitet och migrationsförvar.
- Regeringar bör **tillsätta adekvat finansiering så att sakkunniga kan utarbeta information om ursprungsland (COI - Country of Origin Information)** som innehåller specifik information om statslöshet.

MER BAKGRUNDSINFORMATION OM FRÅGAN OCH FLER RESURSER

Vilket organ bör fastställa statslöshet? Statslöshet kan fastställas genom ett särskilt förfarande för fastställande av statslöshet (SDP - Statelessness Determination Procedure) eller som en del av förfarandet för att fastställa flyktingstatus. Risken för statslöshet bör identifieras vid [registrering](#), men fastställas senare med rättsligt stöd och andra skyddsåtgärder. Samma principer bör gälla för alla fastställelseförfaranden och det bör finnas lämpliga länkar och hänvisningsmekanismer mellan dem. Om myndigheter inte identifierar och fastställer statslöshet genom robusta förfaranden kan statslösa flyktingar missgynnas allvarligt och beslut som gäller dem kan vara olagliga och bli föremål för överklagande.

Underlåtenhet att identifiera sig själv som statslös bör inte påverka bedömningar av trovärdighet: En del statslösa flyktingar är kanske inte medvetna om att de är statslösa eller att deras avsaknad av nationalitet är relevant, eller så kan de vara rädda för att berätta för myndigheter att de är statslösa på grund av tidigare erfarenheter av diskriminering eller förföljelse. Om (risk för) statslöshet inte identifieras vid registrering ska

inte senare tvivel om en persons nationalitet påverka bedömningen av deras trovärdighet vid asyl- eller andra förfaranden.

Det kan vara svårt att bevisa statslöshet och kopplingar till ett land: En del statslösa flyktingar har dokument som visar att de är statslösa, till exempel människor som hade en nationalitet men som tappat den kan ha bevis på det. En del statslösa personer har få eller inga bevis på sin identitet, statslöshet, födelseplats, familjeförbindelser eller kopplingar till ett land. Beslutstagare bör hjälpa dem att skaffa bevis om det är möjligt, godta bevis utan dokumentation och hellre fria än fälla om inga bevis finns tillgängliga.

Statslösa människor har ofta upplevt diskriminering: Vissa har varit oerhört missgynnade socialt, politiskt och ekonomiskt i ursprungs- eller bosättningsländer. De kan till exempel ha blivit nekade tillgång till civilrättslig registrering och dokumentering, formell utbildning och anställning, sjukvård, jämställda äktenskap och egendomsrättigheter. De kan missgynnas ytterligare när det gäller att få tillgång till byråkratiska system och processer när de söker skydd i Europa.

Statslöshet kan länkas till ett skäl enligt flyktingkonventionen, eller inte: Avsaknaden av nationalitet kan vara (del av) anledningen till att en statslös person har lämnat sitt ursprungsland – till exempel rohingyer som utsattes för förföljelse baserad på etnicitet och som förvägrades en nationalitet i Myanmar. Andra statslösa människor kan finnas bland de som fördrivits i samband med en större konflikt – till exempel statslösa palestinier och kurder som flyr Syrien. I vilket fall som helst bör statslöshet fastställas korrekt och registreras, och statslösa personer bör skyddas.

Få mer information

[European Network on Statelessness](#) (Det europeiska nätverket för statslöshet)

[Stateless Journeys](#) (statslösa resor)

[Statslöshet-index](#)

[UNHCR:s hemsida Ending Statelessness](#) (Utrota statslöshet)

[UNHCR:s självstudiemodul om statslöshet](#)

[Institute on Statelessness and Inclusion](#) (Institutet för statslöshet och inkludering)

[Statefree](#) (statsfri)

Gå en kurs vid [Institute on Statelessness and Inclusion](#) (Institutet för statslöshet och inkludering) eller vid [University of Melbourne](#).

Organisationer i Europa kan [kontakta ENS](#) om utbildningsmöjligheter. Du kan också [anmäla dig till vår mejllista/nyhetsbrev](#), följa oss på sociala medier och [stödja Stateless Journeys campaign](#) (kampanjen Statslösa resor).

JAG GICK IGENOM TRE ASYLFÖRFARANDEN OCH ETT S.K. "NO-FAULT"-FÖRFARANDE. STATSLÖSHET ANSÅGS INTE UTGÖRA NÅGON GRUND FÖR ASYL. I DET TREDJE ASYLFÖRFARANDET BLEV JAG ÄNTLIGEN BEVILJAD INTERNATIONELLT SKYDD, MEN PÅ ANDRA GRUNDER ... JAG KÄNNER MIG DISKRIMINERAD OCH AVVISAD ... JAG HAR INGENSTANS ATT TA VÄGEN...

~ BIDOON, MAN FRÅN KUWAIT I NEDERLÄNDERNA